

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 42 – ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Σε αυτό το τεύχος της «Οικονομικής Έρευνας» παρουσιάζονται αποτελέσματα από αναλύσεις που αφορούν διάφορες πτυχές της κυπριακής οικονομίας. Συνοπτικά:

- Γίνεται αναφορά στην εξέλιξη της ιδιοκτησίας αυτοκινήτου στην Κύπρο.
- Εξετάζεται η παραοικονομία στην Κύπρο μέσω εμπειρικής ανάλυσης, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και ζήτησης για μετρητά.
- Διερευνάται ο μηχανισμός καθορισμού των δανειακών επιτοκίων μέσω ενός agent-based υποδείγματος.
- Παρουσιάζονται δείκτες οικονομικής αβεβαιότητας για την Κύπρο από στοιχεία ερευνών οικονομικής συγκυρίας.
- Γίνεται αξιολόγηση των μέτρων πράσινης οικονομικής ανάκαμψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• Η εξέλιξη της ιδιοκτησίας αυτοκινήτου στην Κύπρο	2
• Η παραοικονομία στην Κύπρο: Εμπειρική ανάλυση χρησιμοποιώντας τις μεθόδους κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και ζήτησης για μετρητά	3
• Διερευνώντας τον μηχανισμό καθορισμού των δανειακών επιτοκίων μέσω ενός agent-based υποδείγματος	4
• Δείκτες αβεβαιότητας από στοιχεία ερευνών οικονομικής συγκυρίας	5
• Αξιολόγηση Μέτρων Πράσινης Οικονομικής Ανάκαμψης	6
• Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών	7
• Νέα του Τμήματος Οικονομικών	8-9

Η εξέλιξη της ιδιοκτησίας αυτοκινήτου στην Κύπρο

Αδάμος Αδάμου και Σωφρόνης Κληρίδης

Το αυτοκίνητο είναι το πιο ακριβό καταναλωτικό αγαθό που αγοράζουν τα περισσότερα νοικοκυριά. Σε χώρες όπως η Κύπρος, είναι απαραίτητο μέσο διακίνησης των πολιτών και παράλληλα σημαντική πηγή ρύπανσης της ατμόσφαιρας με διοξείδιο του άνθρακα και οξείδια του αζώτου. Για τους πιο πάνω λόγους, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε την εξέλιξη της ιδιοκτησίας αυτοκινήτου στην Κύπρο και τους παράγοντες που την επηρεάζουν.

Στη μελέτη* αναλύονται λεπτομερή δεδομένα για τις εγγραφές και το ιστορικό ιδιοκτησίας όλων των οχημάτων που εισήχθησαν στην Κύπρο κατά την περίοδο 1990-2007, καθώς και επιπρόσθετα στοιχεία από πολλαπλές έρευνες νοικοκυριών.

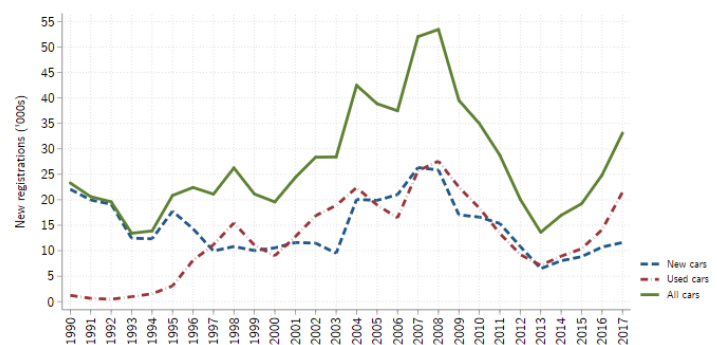
Η ιδιοκτησία αυτοκινήτου αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς από το 1990 μέχρι και την έναρξη της διεθνούς οικονομικής κρίσης το 2008 (σχήμα 1). Μεγάλο μέρος της αύξησης οφείλεται στην εισαγωγή μεταχειρισμένων οχημάτων· η έκταση αυτής της δραστηριότητας είναι μοναδικό φαινόμενο της Κυπριακής αγοράς (σχήμα 2). Η κρίση οδήγησε σε μεγάλη συρρίκνωση της αγοράς καινούριων οχημάτων που διήρκεσε μια πενταετία (2008-2013), ενώ παράλληλα οδήγησε σε μείωση των αποσύρσεων. Ως αποτέλεσμα, η Κύπρος έχει σήμερα ένα στόλο οχημάτων ο οποίος είναι πολύ μεγάλος σε αριθμό αλλά και σε ηλικία. Η μέση ηλικία του στόλου το 2017 ήταν 14,1 χρόνια και η μέση ηλικία απόσυρσης τα 20,8 χρόνια. Η ανάκαμψη μετά το 2014 ήταν βραδεία και ευνόησε κυρίως τα μεταχειρισμένα οχήματα, και ως εκ τούτου δεν άλλαξε σημαντικά αυτά τα δεδομένα.

Παρόμοιες τάσεις παρουσιάζονται και στην ανάλυση δεδομένων σε επίπεδο νοικοκυριών (πίνακας 1). Ο αριθμός οχημάτων ανά νοικοκυριό αυξήθηκε από 1,433 σε 1,600 από το 2003 στο 2009, και μειώθηκε ελαφρά στο 1,577 το 2015. Ο αριθμός αυτοκινήτων ανά ενήλικα το 2015 έφτασε στο εντυπωσιακό 0,890. Εξίσου εντυπωσιακό είναι και το ποσοστό των νοικοκυριών που δήλωσαν ότι αγόρασαν καινούριο όχημα το 2009, το οποίο ήταν 16,8%. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 6,1% το 2015.

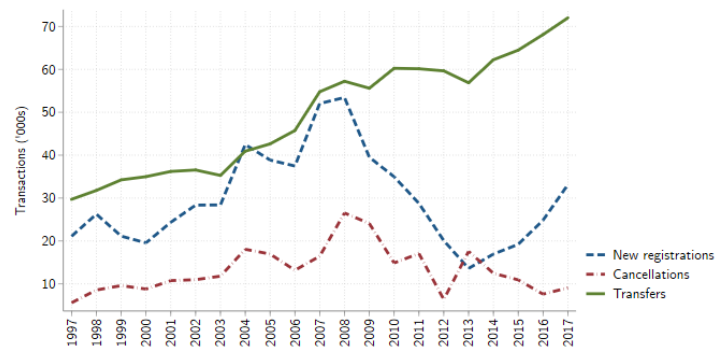
Εξετάσαμε κατά πόσον η μεγάλη επέκταση της αγοράς μέχρι το 2008 μπορεί να αποδοθεί στην ύπαρξη άφθονης τραπεζικής πίστης, κάτι που είχε συμβεί στην αγορά ακινήτων. Τα στοιχεία δεν συνηγορούν προς αυτή την κατεύθυνση. Εντοπίζουμε όμως κάποιες ενδείξεις ότι η συρρίκνωση της αγοράς μετά το 2008 οφείλεται εν μέρει στη μείωση του τραπεζικού δανεισμού. Το θέμα χρήζει

περαιτέρω ανάλυσης με πιο λεπτομερή δεδομένα που θα επιτρέψουν ασφαλή συμπεράσματα.

Η νέα κρίση λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού έχει ήδη επιφέρει ένα νέο πλήγμα στην αγορά αυτοκινήτου, προκαλώντας αναβολή αγορών και περαιτέρω γήρανση του στόλου. Η αυξανόμενη συμφόρηση και ρύπανση δημιουργούν την ανάγκη για επαναξιολόγηση των υφιστάμενων προσεγγίσεων στην ιδιοκτησία αυτοκινήτου και τις δημόσιες συγκοινωνίες.

Σχήμα 1: Εγγραφές καινούριων και μεταχειρισμένων οχημάτων

Σχήμα 2: Εγγραφές, μεταβιβάσεις και ακυρώσεις

Number of vehicles	1997		2007		2017	
	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%
1	163,255	79.43	234,494	72.13	285,536	73.42
2	37,546	18.27	73,311	22.55	80,917	20.80
3	4,398	2.14	15,253	4.69	18,836	4.84
4	336	0.16	2,048	0.63	3,642	0.94
Total owners	205,535		325,106		388,931	
Total cars	252,885		435,067		518,446	
Cars/owner	1.230		1.338		1.333	

Πίνακας 1: Κατανομή αριθμού οχημάτων ανά νοικοκυριό, διάφορα έτη

* Adamou A. and S. Clerides, "The evolution of car ownership in Cyprus", Economic Policy Paper 04-19, 2019.

Η παραοικονομία στην Κύπρο: Εμπειρική ανάλυση χρησιμοποιώντας τις μεθόδους κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και ζήτησης για μετρητά

Χριστόφορος Ανδρέου, Έλενα Ανδρέου, Στέφανη Μιχαήλ, Γιώργος Συρίχας

Η πανδημία με τις καταστροφικές συνέπειές της στην οικονομική δραστηριότητα έχει αναζωπυρώσει το ενδιαφέρον για την εκτίμηση του μεγέθους της παραοικονομίας. Τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται κάτω από ασφυκτική πίεση και οι κυβερνήσεις προσπαθούν να βρουν πρόσθετα έσοδα για να στηρίξουν τη μειωμένη οικονομική δραστηριότητα και να χρηματοδοτήσουν τα δημοσιονομικά ελλείμματά τους. Ως αποτέλεσμα, οι κυβερνήσεις έχουν κάθε λόγο να ανακαλύψουν το μέγεθος της παραοικονομίας και τα επιπρόσθετα έσοδα τα οποία θα μπορούσαν να αντληθούν.

Η εκτίμηση του μεγέθους της παραοικονομίας, δεδομένης της αθέατης φύσης της, δεν είναι εύκολο εγχείρημα. Πολλές μέθοδοι έχουν χρησιμοποιηθεί στη βιβλιογραφία προσπαθώντας να μετρήσουν την παραοικονομία και οι οποίες μπορούν να διαχωριστούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες, μικροοικονομικές (άμεσες) και μακροοικονομικές (έμμεσες) προσεγγίσεις. Στο παρελθόν αρκετές μελέτες επιχειρήσαν να μετρήσουν το μέγεθος της παραοικονομίας στην Κύπρο εφαρμόζοντας και τις δύο προσεγγίσεις (Georgiou & Syrichas, 1994; Pashardes and Polycarpou, 2008, Fethi, and Katircioglu, 2006).

Η μελέτη αυτή επιχειρεί να προβεί σε νέες εκτιμήσεις για την παραοικονομία στην Κύπρο χρησιμοποιώντας δύο διαφορετικές μακροοικονομικές προσεγγίσεις, τη μέθοδο κατανάλωσης ενέργειας (Electricity Consumption Method (ECM) (Kaliberda and Kaufmann, 1996) και τη μέθοδο της ζήτησης μετρητών (Currency Method, Tanzi, 1980, 1983).^{*} Εξ'όσων γνωρίζουμε, αυτή είναι η πρώτη μελέτη που εφαρμόζει την προσέγγιση κατανάλωσης ενέργειας για την εκτίμηση της παραοικονομίας και που επικεντρώνεται αποκλειστικά στην κυπριακή οικονομία. Επιπλέον, η εμπειρική ανάλυση καλύπτει μια πρόσφατη περίοδο για την Κύπρο, χρησιμοποιώντας τριμηνιαία στοιχεία για την περίοδο 1995-2018, κατά τη διάρκεια της οποίας η κυπριακή οικονομία έχει υποστεί σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές όπως η χρηματοοικονομική φιλελευθεροποίηση, η κατάργηση των κεφαλαιακών περιορισμών, η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η υιοθέτηση του ευρώ, καθώς και η πρόσφατη τραπεζική κρίση.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου το μέσο μέγεθος της σκιάδους οικονομίας στην Κύπρο βάσει της νομισματικής προσέγγισης εκτιμάται μεταξύ του 11-18% του ΑΕΠ, ενώ για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας οι αντίστοιχες εκτιμήσεις είναι κατά μέσο όρο μεταξύ 26% - 34% του ΑΕΠ. Οι πιο πάνω εκτιμήσεις είναι μεγαλύτερες σε σύγκριση με ίδιες μεθόδους που έχουν εφαρμοστεί στην Κύπρο σε προηγούμενες χρονικές περιόδους. Βρίσκονται όμως πιο κοντά σε πιο πρόσφατες μελέτες που εκτιμούν, επίσης, το μέγεθος της παραοικονομίας. Συγκεκριμένα, οι Alm and Embaye (2013) εκτιμούν την παραοικονομία για 111 χώρες χρησιμοποιώντας την νομισματική μέθοδο και βρίσκουν ακόμη πιο υψηλές εκτιμήσεις για την Κύπρο της τάξης 27% - 37% του ΑΕΠ για μια μικρότερη χρονική περίοδο, 1985- 2006. Το ίδιο μπορεί να σημειωθεί όταν συγκρίνουμε τις εκτιμήσεις της Κύπρου με τη μέθοδο της ενέργειας με εκτιμήσεις από άλλες μεσογειακές χώρες. Ειδικότερα, οι Missiou and Psychoyios (2017) εφαρμόζουν τη μέθοδο της ηλεκτρικής κατανάλωσης για μεσογειακές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2008-2013 και βρίσκουν το μέγεθος της παραοικονομίας να είναι 20%-30% για την Ελλάδα, 18%-21% για την Πορτογαλία και 12%-18% για την Ισπανία.

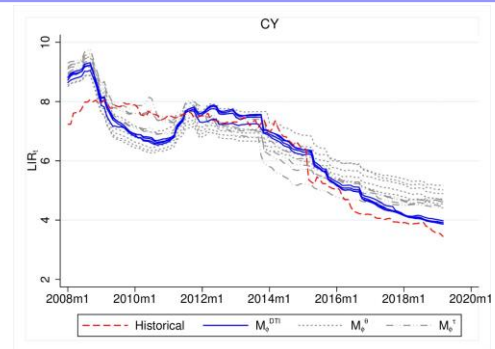
Συμπερασματικά, η έρευνα εφαρμόζει δύο μακροοικονομικές μεθόδους για την πρόσφατη περίοδο 1995-2018, και εκτιμά το μέγεθος της παραοικονομίας στην Κύπρο μεταξύ του 11% - 18% του ΑΕΠ με τη μέθοδο νομισματικής προσέγγισης και μεταξύ του 26% - 34% του ΑΕΠ με την μέθοδο κατανάλωσης ενέργειας.

^{*} Andreou Chr., E. Andreou, St. Michael and G. Syrichas, "[The Shadow Economy in Cyprus: Evidence from the Electricity Consumption and Currency Demands Methods](#)", Economic Policy Paper, 07-19, 2019.

Η μελέτη επιχείρησε να προσδιορίσει με εμπειρικό τρόπο τον μηχανισμό που προσεγγίζει καλύτερα τα παρατηρούμενα επιτόκια των καταναλωτικών δανείων μέσω ενός agent-based υποδείγματος.* Εξετάστηκαν τρεις βασικοί μηχανισμοί που χρησιμοποιούνται συχνά στην βιβλιογραφία και ελέγχθηκε η ποιότητα της προσαρμογής των προσομοιωμένων στα πραγματικά δεδομένα.

Όπως είναι αναμενόμενο, το πρωταρχικό αποτέλεσμα είναι η εύρεση του συγκεκριμένου μηχανισμού που οδηγεί στην μικρότερη απόσταση μεταξύ των τεχνητών και των πραγματικών δεδομένων. Είναι ενδιαφέρον ότι στις τρεις διαφορετικές χώρες που εξετάστηκαν, παρότι οι συγκεκριμένες παράμετροι των μηχανισμών είναι διαφορετικές, φαίνεται να υπερτερεί ο απλούστερος από τους τρεις μηχανισμούς ο οποίος συνδέει το δανειακό επιτόκιο της τράπεζας μόνο με το επιτόκιο της κεντρικής τράπεζας και του κινδύνου του δανειολήπτη.

Ένα ακόμη ενδιαφέρον εύρημα είναι η πιθανή ύπαρξη δυναμική συμπεριφοράς από την μεριά του τραπεζικού τομέα. Η βιβλιογραφία, συνήθως, θεωρεί τον μηχανισμό ορισμού των επιτοκίων και τις σχετικές του παραμέτρους αναλλοίωτες στον χρόνο. Όμως, η παρούσα μελέτη δείχνει ότι είναι πιθανό αυτός να μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου ή/και κάτω από διαφορετικές οικονομικές συνθήκες. Ειδικότερα, υπάρχουν ενδείξεις ότι μια τμηματική εξέταση (έναντι ολόκληρου του δείγματος όπως έγινε στην παρούσα μελέτη) θα αποκάλυπτε διαφορετική συμπεριφορά προ- και μετά της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 σε δυο από τα τρία μακροοικονομικά σενάρια που εξετάστηκαν (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Τα αποτελέσματα των τριών οικογενειών μηχανισμών (γκρι και μπλε γραμμές) σε σύγκριση με τα ιστορικά δεδομένα επιτοκίων καταναλωτικών δανείων (κόκκινη, διακεκομμένη γραμμή) για την Κύπρο. Με μπλε, συνεχόμενη γραμμή σημειώνεται ο μηχανισμός ο οποίος υπερτερεί.

Ειδικότερα για την κυπριακή οικονομία (Εικόνα 1) παρατηρείται ότι την περίοδο πριν το 2012, ο μηχανισμός M_{ϕ}^T (διάστικτη, γκρι γραμμή) δίνει καλύτερα αποτελέσματα από τον συνολικά καλύτερο M_{ϕ}^{DTI} .

Πιθανόν, αυτό να συνδέεται με μια διαφοροποίηση στον τρόπο εκτίμησης και διαχείρισης του κινδύνου από την πλευρά του τραπεζικού συστήματος, ένα θέμα το οποίο απαιτεί ενδελεχή ανάλυση για να εξακριβωθεί και να διευκρινιστούν οι υποκείμενες αιτίες του.

* G. Papadopoulos, "[Probing the mechanism: lending rate setting in a data-driven agent-based model](#)", Economic Policy Paper 06-19, 2019.

Δείκτες αβεβαιότητας από στοιχεία ερευνών οικονομικής συγκυρίας

Νικολέττα Πασιουρτίδου

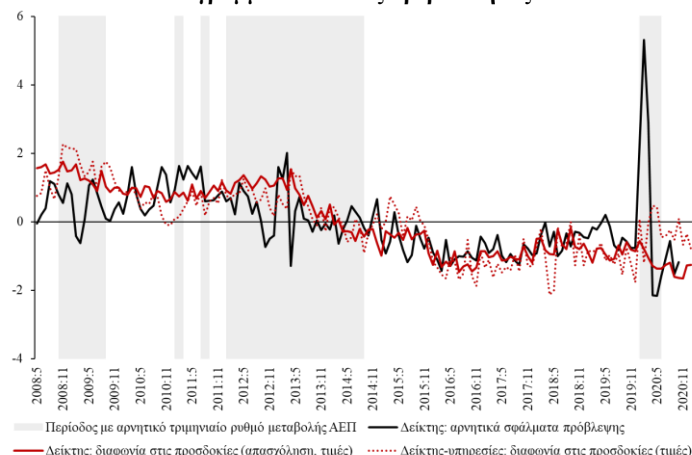
Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιούνται ατομικά στοιχεία επιχειρήσεων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας για να κατασκευαστούν δείκτες οικονομικής αβεβαιότητας για την Κύπρο σε επίπεδο τομέων (μεταποίηση, κατασκευές, λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες) και οικονομίας.* Κατασκευάζονται δύο κατηγορίες δεικτών. Η πρώτη κατηγορία βασίζεται στη διαφοροποίηση των απόψεων των επιχειρήσεων για τη μελλοντική πορεία διαφόρων οικονομικών μεγεθών τους, δηλαδή στον βαθμό διαφωνίας ανάμεσα στις προσδοκίες των επιχειρήσεων (ex ante disagreement). Οι δείκτες υπολογίζονται μέσω της διασποράς των αισιόδοξων και των απαισιόδοξων απαντήσεων σε ερωτήσεις προσδοκιών. Η δεύτερη κατηγορία βασίζεται στα σφάλματα πρόβλεψης των επιχειρήσεων, συγκρίνοντας τις προσδοκίες με τις πραγματοποιήσεις που δηλώθηκαν από κάθε επιχείρηση εκ των υστέρων (ex post forecast errors). Το σφάλμα της πρόβλεψης είναι αρνητικό όταν η επιχείρηση προσδοκούσε θετικότερα αποτελέσματα (π.χ. παραγωγή, πωλήσεις κλπ.) από αυτά που τελικά πραγματοποιήθηκαν. Έτσι, οι δείκτες στη δεύτερη κατηγορία υποδιαιρούνται σε δείκτες «αρνητικής» και «θετικής» αβεβαιότητας, ανάλογα με την κατεύθυνση των σφαλμάτων.

Η διεθνής βιβλιογραφία τεκμηριώνει την αντικυκλική σχέση μεταξύ αβεβαιότητας και πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας. Στην περίπτωση της Κύπρου εξετάζονται οι επιπτώσεις ενός σοκ αβεβαιότητας στην παραγωγή, την απασχόληση και την οικονομική εμπιστοσύνη σε τομείς της οικονομίας και συνολικά, μέσω δυναμικών μοντέλων (VAR). Τα σοκ αβεβαιότητας που μετρούνται μέσω των δύο κατηγοριών δεικτών επιφέρουν αρνητικές και στατιστικά σημαντικές επιπτώσεις στην εμπιστοσύνη, την απασχόληση και την οικονομική δραστηριότητα σε επίπεδο τομέων. Οι αρνητικές επιπτώσεις είναι πιο έντονες και παρατεταμένες στους τομείς των κατασκευών και της μεταποίησης. Οι συνολικοί δείκτες συγκρίνονται με εναλλακτικούς δείκτες αβεβαιότητας από στοιχεία ερευνών επιχειρήσεων και χρηματιστηριακά δεδομένα. Ανεξάρτητα από τον συνολικό δείκτη που χρησιμοποιείται, ένα σοκ αβεβαιότητας προκαλεί αρνητικές, στατιστικά σημαντικές και παρατεταμένες επιπτώσεις στη συνολική απασχόληση και το ΑΕΠ.

Το Διάγραμμα 1 παρουσιάζει δείκτες αβεβαιότητας από τις δύο κατηγορίες για το σύνολο της οικονομίας και έναν δείκτη για τις υπηρεσίες, σε τυποποιημένη μορφή (δηλ. με μέση τιμή και τυπική απόκλιση ίση με μηδέν και ένα αντίστοιχα). Οι δείκτες σε συνολικό επίπεδο

κατασκευάζονται αθροίζοντας κλαδικούς δείκτες. Σε περιόδους συρρίκνωσης του ΑΕΠ ο δείκτης «αρνητικής» αβεβαιότητας καταγράφει αυξημένες τιμές. Ο δείκτης διαφωνίας προσδοκιών παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυξημένος κατά τη διεθνή χρηματοοικονομική κρίση και ξανά κατά την οικονομική κρίση στην Κύπρο (2011-2013). Σε αντίθεση με τις προηγούμενες κρίσεις που είχαν εκτυλιχθεί με σχετικά βραδύ ρυθμό, η κρίση λόγω της πανδημίας COVID-19 ήταν εξωγενής και εκδηλώθηκε με μεγάλη ταχύτητα παγκόσμια, συνοδευόμενη όμως με πολιτικές στήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, ο δείκτης που βασίζεται στη διαφωνία προσδοκιών ανάμεσα σε επιχειρήσεις σε σχέση με την πορεία της απασχόλησης και των τιμών δε σημείωσε σημαντική άνοδο, αν και καταγράφηκε αυξημένη διαφωνία στις προσδοκίες για τις τιμές πώλησης στις υπηρεσίες μεταξύ Μαρτίου – Μαΐου 2020. Η αβεβαιότητα λόγω της πανδημίας αποτυπώθηκε έντονα στον δείκτη αρνητικών σφαλμάτων πρόβλεψης. Ο δείκτης «αρνητικής» αβεβαιότητας έφτασε στο υψηλότερο του σημείο ιστορικά στην αρχή της πανδημίας, αφού οι προσδοκίες των επιχειρήσεων που δηλώθηκαν πριν την πανδημία (από τον Ιανουάριο μέχρι τα μέσα Μαρτίου) διαψεύστηκαν με τον εντοπισμό κρουσμάτων στην Κύπρο και τα περιοριστικά μέτρα που ακολούθησαν. Η αβεβαιότητα στην αρχή της πανδημίας με βάση τον δείκτη αρνητικών σφαλμάτων αυξήθηκε πέραν των πέντε τυπικών αποκλίσεων, με αποτέλεσμα μια εκτιμώμενη απώλεια του πραγματικού ΑΕΠ μεταξύ 5% και 7% σε διάστημα ενός έτους.

Διάγραμμα 1: Δείκτες αβεβαιότητας

Η διαθεσιμότητα δεικτών από διαφορετικές μεθόδους βοηθά στην εγκυρότερη εκτίμηση του επιπέδου αβεβαιότητας στην οικονομία, αναλόγως των συνθηκών που επικρατούν και της φύσης των πιθανών κρίσεων.

*N. Pashourtidou, "Survey-derived proxies for uncertainty: the case of Cyprus", Economic Policy Paper 03-20, 2020.

Αξιολόγηση μέτρων πράσινης οικονομικής ανάκαμψης

Θ. Ζαχαριάδης, Η. Γιαννάκης, Κ. Ταλιώτης, Μ. Καρμέλλος, Ν. Φυλακτός, Μ. Howells, W. Blythe, S. Hallegatte

Κατά τους τελευταίους μήνες, πολλοί διεθνείς ηγέτες έχουν τονίσει την ανάγκη τα μέτρα που αποφασίζει κάθε χώρα για την τόνωση της οικονομίας της μετά την πανδημία, να έχουν περιβαλλοντικό προσανατολισμό και να εναρμονίζονται με τους Στόχους των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τις προτεραιότητες της Παγκόσμιας Συμφωνίας του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή. Σε πρόσφατη μελέτη μας, σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς από το Ηνωμένο Βασίλειο και οικονομολόγους από την Παγκόσμια Τράπεζα, * παρουσιάσαμε ένα πλαίσιο για τη συνεργασία επιστημονικών και κοινωνικών φορέων για διαμόρφωση ενός ρεαλιστικού σχεδίου ανάκαμψης της οικονομίας με συνδυασμό ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης.

Η προσέγγιση βασίζεται τόσο σε ποσοτικές εκτιμήσεις, που υποστηρίζονται από ενεργειακά και οικονομικά μοντέλα που πρέπει να είναι δημοσίως διαθέσιμα, όσο και σε ποιοτική αξιολόγηση της καταλληλότητας πιθανών μέτρων ανάκαμψης με ανάλυση πολλαπλών κριτηρίων. Τέτοιες αναλύσεις πρέπει να διεξάγονται με την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή κοινωνικών εταίρων, ώστε να λαμβάνονται υπόψη διαφορετικές προτεραιότητες και να αυξάνεται η πιθανότητα υλοποίησης των μέτρων που θα προταθούν.

Ως παράδειγμα εφαρμογής, επιλέχθηκαν δεκατρία μέτρα πράσινης οικονομικής ανάκαμψης (επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις) που είναι σε γνώση των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων της Κύπρου. Κάθε μέτρο αξιολογήθηκε με 23 κριτήρια που αφορούν την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιήθηκε μοντέλο εισροών-εκροών της κυπριακής οικονομίας, σε συνδυασμό με το ενεργειακό μοντέλο OsEMOSYS, που έχει εφαρμοστεί για τον μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό της Κύπρου. Η ποιοτική αξιολόγηση για πολλά από τα ανωτέρω κριτήρια έγινε από στελέχη του δημόσιου τομέα, επιχειρήσεων και μη κυβερνητικών οργανώσεων, σε εργαστήριο που οργανώθηκε τον Οκτώβριο του 2020. Τα αποτελέσματα αναλύθηκαν με τις μεθόδους ανάλυσης πολλαπλών κριτηρίων PROMETHEE και AHP.

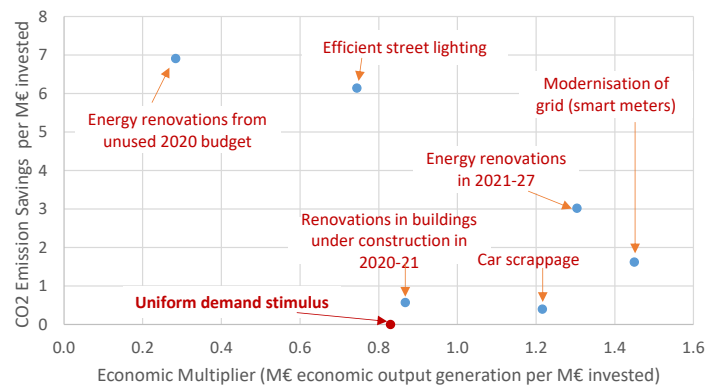
Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν ότι σε μερικές περιπτώσεις υπάρχουν διαφορές στην προτεραιότητα που δίνεται σε συγκεκριμένα μέτρα ανάκαμψης, ανάλογα με τον χρονικό ορίζοντα που εξετάζεται, ανάλογα με τη σημασία που δίνεται στην περιβαλλοντική ή την

οικονομική τους αποτελεσματικότητα και ανάλογα με τους κοινωνικούς φορείς που αξιολογούν τα μέτρα.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η διαπίστωση ότι ένα σχέδιο επανεκκίνησης που επαναφέρει την οικονομία στα ίδια πρότυπα κατανάλωσης και επενδύσεων με αυτά πριν από την κρίση, είναι όχι μόνο περιβαλλοντικά μη βιώσιμο αλλά και οικονομικά υποδεέστερο, καθότι οδηγεί σε χαμηλότερες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης και μικρότερη τόνωση της απασχόλησης σε σύγκριση με τα περισσότερα πράσινα μέτρα ανάκαμψης.

Ειδικότερα, όπως φαίνεται και στην πιο κάτω εικόνα, μέτρα πράσινης ανάκαμψης όπως οι ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων, η ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας και ο εκσυγχρονισμός του ηλεκτρικού δικτύου, όχι μόνο βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και συμβάλλουν στην περιβαλλοντική αναβάθμιση της χώρας, αλλά μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη στην εγχώρια οικονομική ανάπτυξη. Κάθε εκατομμύριο ευρώ που ξοδεύεται σε ορισμένα από αυτά τα πράσινα μέτρα είναι ικανό να δημιουργήσει έως και διπλάσιες θέσεις εργασίας από ό,τι άλλες οικονομικές ενισχύσεις που δεν εμπεριέχουν περιβαλλοντικούς στόχους.

Short-Term Economic vs. Long-Term Environmental Impact of Green Recovery Measures

Η μελέτη θα παρουσιαστεί κατά την επόμενη Παγκόσμια Διάσκεψη για την Κλιματική Αλλαγή στη Γλασκώβη τον Νοέμβριο του 2021 και περιλαμβάνεται σε έκθεση που δημοσιεύει το ευρωπαϊκό γραφείο του Δικτύου Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDSN Europe) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

* Zachariadis T., Giannakis E., Taliotis C., Karmellos M., Fylaktos N., Howells M., Blyth W. and Hallegatte S., “Building Back Better” in Practice: A Science-Policy Framework for a Green Economic Recovery After COVID-19. Economic Policy

Paper 05-20, 2020. Επίσης, διαθέσιμο ως Policy Research Working Paper no. WPS 9528; Washington, D.C.: World Bank Group.

Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

05-20 Zachariadis Th., E. Giannakis, C. Taliotis, M. Karmellos, N. Fylaktos, M. Howells, W. Blyth and St. Hallegatte, "[Building Back Better](#)" in Practice: [A Science-Policy Framework for a Green Economic Recovery After COVID-19](#)

04-20 Andreou E., G. Papadopoulos and G. Syrighas, "[Income under-reporting and the shadow economy in Cyprus: Evidence from household survey data](#)"

Πλήρης κατάλογος των ΔΟΠ/ΔΟΑ βρίσκεται στην ιστοσελίδα:

<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/publications/economic-policy-analysis-papers>

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα στο ΚΟΕ

ERA chair in Science and Innovation Policy and Studies

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδοτεί τη δημιουργία ερευνητικής ομάδας αριστείας σε συγκεκριμένους τομείς έρευνας μέσω των ερευνητικών προγραμμάτων ERA Chairs για προσέλκυση Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή και μιας ομάδας ερευνητών με σκοπό να βοηθήσουν πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα να αναπτυχθούν σε κέντρα αριστείας σε συγκεκριμένους τομείς έρευνας.

Το ΚΟΕ με τη βοήθεια της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας (YYE) του Πανεπιστημίου Κύπρου θα δημιουργήσει μια τέτοια ομάδα ερευνητικής αριστείας. Συγκεκριμένα θα προσληφθεί στο ΚΟΕ ένας διεθνούς φήμης Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής Έρευνας στο πεδίο Economics of Innovation Policy and Studies. Η διάρκεια της έδρας είναι για σαράντα οκτώ (48) μήνες με τη δυνατότητα παράτασης για άλλα δύο (2) χρόνια και έχει συνολικό προϋπολογισμό της τάξεως των €2.500.000 που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη χρηματοδότηση μίας ομάδας ερευνητών.

Η διαδικασία πλήρωσης της έδρας είναι ανάλογη με τις υφιστάμενες διαδικασίες του Πανεπιστημίου Κύπρου για την πρόσληψη ακαδημαϊκού προσωπικού και η προκήρυξη θα επικεντρώνεται στο πεδίο Economics of Innovation Policy and Studies. Η προκήρυξη της θέσης θα ανακοινωθεί σύντομα από το ΠΚ.

Μνημόνιο Ερευνητικής Συνεργασίας μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και Κέντρου Οικονομικών Ερευνών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου για το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: Μελέτη Οικονομικού Αντικτύπου (Economic Impact Assessment Study)

Συντονίστρια: Καθηγήτρια Έλενα Ανδρέου
<http://www.ucy.ac.cy/dir/en/component/comprofiler/userprofile/ecelena>

Συμμετέχουν: Καθηγητής Θεοφάνης Μαμουνέας
<http://www.ucy.ac.cy/dir/en/component/comprofiler/userprofile/mamuneas>

Αναπληρωτής Καθηγητής Θεόδωρος Ζαχαριάδης
<https://www.cyi.ac.cy/index.php/eewrc/about-the-center/eewrc-our-people/author/1103-theodoros-zachariadis.html>

Ερευνητής Ηλίας Γιαννάκης
<https://www.cyi.ac.cy/index.php/eewrc/about-the-center/eewrc-our-people/author/178-elias-giannakis.html>

Παρεμβάσεις του Δρ. Γιώργου Συρίχα στα MME

Annual Economic Panel: Outlook and Risks in a Pandemic World, Cyprus Economic Society, Φεβρουάριος 2021.

Cyprus Economy Slows, Rebound Expected, Cyprus Mail, Φεβρουάριος 2021.

<https://cyprus-mail.com/2021/02/09/cyprus-economy-slows-rebound-expected-with-solid-growth-economists/>

“Οικονομία εν μέσω Πανδημίας”, Τηλεοπτική Συζήτηση στο πρόγραμμα Χωρίς Περιστροφές, ΣΙΓΜΑ, Νοέμβριος 2020.

[Χωρίς Περιστροφές | Χωρίς Περιστροφές \(Η οικονομία εν μέσω πανδημίας\) 24.11.20 \(sigmatv.com\)](#)

“Νέα Αναστολή Δανείων και Επιπτώσεις”, Active Radio, Δεκέμβριος 2020.

“Κατανήφιση του Προϋπολογισμού-Η Επόμενη Μέρα”, Τηλεοπτική Συμμετοχή στο ΣΙΓΜΑ, στο Πρόγραμμα Μεσημέρι και Κάτι, Δεκέμβριος 2020.

[\(39\) Ένθετο Economy Today: Σκηνικό αβεβαιότητας - YouTube](#)

Νέα του Τμήματος Οικονομικών

Υποτροφίες Πανεπιστημίου Κύπρου και Συμμετοχή στο πρόγραμμα Erasmus+ Master Loans

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου προσφέρει αριθμό υποτροφιών για PhD και MSc εισερχόμενους φοιτητές. Για περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:

<http://www.ucy.ac.cy/graduateschool/el/postgraduate-studies/scholarships>

Οι αιτητές για τα αγγλόφωνα προγράμματα μπορούν να αποταθούν για δάνεια για μεταπτυχιακές σπουδές στο πρόγραμμα Erasmus+ Master Degree Loans. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:

<http://www.ucy.ac.cy/graduateschool/en/erasmus-loan-guarantee>

Υποτροφίες «Ευαγόρας» και «Πράξανδρος» σε νεοεισερχόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές (επιπέδου Διδακτορικού και Μάστερ)

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου προσφέρει αριθμό υποτροφιών σε υφιστάμενους μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές. Περισσότερες πληροφορίες για τις υποτροφίες στους συνδέσμους:

Υποτροφίες Ευαγόρας

https://www.ucy.ac.cy/graduateschool/documents/Ypotrofies/ypotrofies_Evagoras_newcomers_revised_5.2.20_FA_Q_greek.pdf

Υποτροφίες Πράξανδρος

https://www.ucy.ac.cy/graduateschool/documents/Ypotrofies/ask_Praxandros_fa_2021_greek.pdf

Προκήρυξη θέσεων μεταπτυχιακών προγραμμάτων για το ακαδημαϊκό έτος 2021/2022

Εκατό (100) θέσεις στα μεταπτυχιακά προγράμματα του Τμήματος Οικονομικών που οδηγούν στην απόκτηση Μάστερ ή Διδακτορικού Διπλώματος, ως ακολούθως:

- 14 θέσεις για Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση (στα Αγγλικά)
- 30 θέσεις για Μάστερ στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά (στα Αγγλικά)
- 50 θέσεις για το Διαπανεπιστημιακό Μάστερ - Master in Business Economics (στα Αγγλικά)
- Τα δίδακτρα ανέρχονται στις €10,000. Σε όλους τους επιλεγέντες υποψηφίους θα παραχωρηθεί υποτροφία ύψους €4.000.
- 6 θέσεις για Διδακτορικό στα Οικονομικά.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών του Τμήματος Οικονομικών

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα επιπέδου μάστερ τόσο ερευνητικής όσο και επαγγελματικής κατεύθυνσης, καθώς και διδακτορικό πρόγραμμα. Η γλώσσα διδασκαλίας όλων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος Οικονομικών είναι η Αγγλική.

Προγράμματα επαγγελματικής κατεύθυνσης Μάστερ στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά.

Παρέχει το αναγκαίο υπόβαθρο στην οικονομική θεωρία και προσφέρει μαθήματα εξειδίκευσης στα νομισματικά και χρηματοοικονομικά. Απευθύνεται σε φοιτητές που ενδιαφέρονται για απασχόληση στον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπως τράπεζες, επενδυτικές εταιρείες, κ.λπ. Η γλώσσα διδασκαλίας του προγράμματος είναι η Αγγλική.

Μάστερ στην Επιχειρηματική Οικονομική – Τεχνολογία, Καινοτομία, Επιχειρηματικότητα (TIME-MBE).

Διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα που προσφέρεται σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης και το Wageningen University Ολλανδίας. Είναι πρόγραμμα επαγγελματικής κατεύθυνσης με γλώσσα διδασκαλίας τα Αγγλικά και έμφαση στην Τεχνολογία, Διαχείριση Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητα (TIME = Technology, Innovation Management & Entrepreneurship). Το πρόγραμμα συνδυάζει στοχευμένη διδασκαλία με πρακτική εξάσκηση παρέχοντας όλες τις επιχειρηματικές δεξιότητες και τη γνώση που χρειάζονται οι καινοτόμοι οργανισμοί σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Τα μαθήματα διδάσκονται από καθηγητές του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Wageningen University, και άλλων πανεπιστημίων. Περιλαμβάνει υποχρεωτική πρακτική εξάσκηση με δυνατότητα πραγματοποίησής της στην Ολλανδία υπό την εποπτεία του Wageningen University.

Προγράμματα ερευνητικής κατεύθυνσης

Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση. Είναι πρόγραμμα ερευνητικής κατεύθυνσης και προσφέρει εμβάθυνση στη βασική οικονομική θεωρία. Απευθύνεται σε φοιτητές που ενδιαφέρονται να συνεχίσουν τις σπουδές τους για απόκτηση διδακτορικού διπλώματος ή να διεκδικήσουν θέσεις οικονομικού αναλυτή σε επιχειρήσεις ή ερευνητικούς οργανισμούς. Προσφέρεται στην αγγλική γλώσσα.

Διδακτορικό Πρόγραμμα (PhD) στα Οικονομικά. Απευθύνεται σε φοιτητές που ενδιαφέρονται για ερευνητική καριέρα, είτε στον ακαδημαϊκό χώρο είτε στην ανάλυση πολιτικής. Για εισδοχή στο πρόγραμμα απαιτείται πτυχίο μάστερ ερευνητικής κατεύθυνσης στα οικονομικά ή συναφή

Νέα του Τμήματος Οικονομικών (συνέχεια)

κλάδο. Ενδιαφερόμενοι φοιτητές που δεν έχουν ικανοποιητικό υπόβαθρο θα πρέπει να υποβάλουν πρώτα αίτηση για εισδοχή στο Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση.

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα Τμήματος Οικονομικών**Can less be more?: Semiparametric and partial identification in panel data discrete response models with an application to consumer demand**

Πηγή Χρηματοδότησης: Marie Skłodowska-Curie Individual Fellowships (H2020-MSCA-IF-2020)

Διάρκεια: 24 μήνες

Συντονίστρια: Λέκτορας Ελένη Αριστοδήμου

<http://ucy.ac.cy/dir/el/component/comprofiler/userprofile/earist12>

Συμμετέχει: Καθηγήτρια Έλενα Ανδρέου

<http://www.ucy.ac.cy/dir/en/component/comprofiler/userprofile/ecelena>

The role of social interactions and formal institutions on information aggregation

Πηγή Χρηματοδότησης: Πανεπιστήμιο Κύπρου

Διάρκεια: 2 χρόνια

Συντονιστής: Επίκουρος Καθηγητής Νικόλας Τσάκας

<http://www.ucy.ac.cy/dir/en/component/comprofiler/userprofile/ntsaka01>

Συμμετέχει: Αναπληρωτής Καθηγητής Νίκος Ζήρος

<http://www.ucy.ac.cy/dir/en/component/comprofiler/userprofile/ziros>

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) ανήκει στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Το ΚΟΕ έχει στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, και ιδιαίτερα σε θέματα οικονομικής πολιτικής που ενδιαφέρουν τόσο την Κύπρο όσο και την Ευρώπη. Το ΚΟΕ χρηματοδοτείται από Ερευνητικά Προγράμματα που κερδίζει ανταγωνιστικά από την Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και εισφορές από Κυβερνητικούς και άλλους οργανισμούς.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από μέλη τα οποία προέρχονται τόσο από την ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και εκτός αυτής. Το Συμβούλιο έχει συμβουλευτικό ρόλο και στηρίζει το έργο του ΚΟΕ εντός και εκτός του Πανεπιστημίου.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος:	Γιάννης Παντελής, Γενικός Διευθυντής, Υπουργείο Οικονομικών
Μέλη:	Έλενα Ανδρέου, Καθηγήτρια, Διευθύντρια ΚΟΕ, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου
	Μάριος Κληρίδης, Πρώην Γενικός Διευθυντής, Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα
	Μιχάλης Μιχαήλ, Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου
	Γιάννης Τιρκίδης, Ανώτερος Οικονομολόγος, Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου
	Γιώργος Κυριάκου, Διευθυντής, Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνών, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος:	Έλενα Ανδρέου		
Μέλη:	Νίκος Θεοδωρόπουλος	Σωφρόνης Κληρίδης	Άντρος Κούρτελλος
	Θεοφάνης Μαμουνέας	Χριστόφορος Πισσαρίδης	

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης	Μαρία Ηλιοφώτου-Μένον	Χρήστος Σάββα
Κώστας Χατζηγιάννης	Λούης Χριστοφίδης	

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Άντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22893660, ηλ. διεύθυνση: shekersavva.angela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί δύο φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ <http://www.ucy.ac.cy/erc/el/publications/newsletter>